ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 19ης Νοεμβρίου 1991 *

Στην υπόθεση C-235/90,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του tribunal de grande instance de Morlaix προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Aliments Morvan SARL

και

Directeur des services fiscaux du Finistère,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου σχετικά με την επιβολή φόρου υπέρ τρίτων επί των σιτηρών,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. J. G. Kapteyn, πρόεδρο τμήματος, προεδρεύοντα του έκτου τμήματος, G. F. Mancini και K. N. Κακούρη, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mischo
γραμματέας: V. Di Bucci, υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν

— η εταιρία Aliments Morvan, εκπροσωπουμένη από τον Alain Pierre, δικηγόρο της πόλεως Rennes, και από τον Patrick Dibout, δικηγόρο Παρισιού,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπουμένη από τον Philippe Pouzoulet, υποδιευθυντή στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, και από τον Géraud de Bergues, κύριο βοηθό γραμματέα στο ίδιο υπουργείο,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένη από τον Johannes Føns Buhl, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της εταιρίας Aliments Morvan, εκπροσωπηθείσας από τους J.-P. Gosselin και P. Dibout, δικηγόρους Παρισιού, και της Επιτροπής, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 2ας Μαΐου 1991,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Ιουνίου 1991,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με απόφαση της 27ης Ιουνίου 1990, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 30 Ιουλίου 1990, το tribunal de grande instance de Morlaix υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, για να διευκρινιστεί αν το κοινοτικό δίκαιο απαγορεύει την εκ μέρους κράτους μέλους επιβολή φόρου αποθεματοποιήσεως υπέρ τρίτων επί των σιτηρών.

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της εταιρίας Aliments Morvan (στο εξής: Morvan) και του directeur des services fiscaux du Finistère (διευθυντή φορολογικών υπηρεσιών του Finistère) σχετικά με αίτηση επιστροφής χρηματικών ποσών εισπραχθέντων υπέρ του Office national interprofessionnel des céréales (εθνική υπηρεσία σιτηρών, στο εξής: ONIC), που είχε καταβάλει ως φόρο υπέρ τρίτων επί των σιτηρών, ο οποίος θεσπίστηκε με το διάταγμα 53-975 της 30ής Σεπτεμβρίου 1953, περί οργανώσεως της αγοράς των σιτηρών και του ONIC (JORF της 1.10.1953, σ. 8635).

3 Ο φόρος αυτός, όπως τροποποιήθηκε και παρατάθηκε επανειλημμένα στη συνέχεια, διέπεται σήμερα από το διάταγμα 87-676, της 17ης Αυγούστου 1987, περί φόρου υπέρ τρίτων επιβαρύνοντος την αποθήκευση των σιτηρών (JORF της 1.8.1987, σ. 9520). Για τα μετά το 1987 έτη η είσπραξή του γινόταν κατ' έτος βάσει του νόμου περί δημοσίων οικονομικών. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του εν λόγω διατάγματος 86-676 καθορίστηκαν με απόφαση (arrêté) της 14ης Μαρτίου 1988, περί φόρου αποθεματοποιήσεως και φόρου υπέρ του προσαρτημένου προϋπολογισμού σχετικά με τις κοινωνικές παροχές για αγρότες στον τομέα της εισαγωγής και εξαγωγής παραγώγων προϊόντων σιτηρών.

4 Δυνάμει του άρθρου 1 του διατάγματος 87-676, ο φόρος αυτός εισπράττεται από τους επιφορτισμένους με τη συγκέντρωση και τους παραγωγούς σιτηρών, όσον αφορά όλες τις ποσότητες μαλακού σίτου, σκληρού σίτου, κριθής και αραβοσίτου οι οποίες πωλούνται ή χρησιμοποιούνται. Βαρύνει επίσης τους εισαγωγείς ως προς τις εισαγόμενες ποσότητες αυτών των σιτηρών. Το ύψος του φόρου ήταν 3 γαλλικά φράγκα ανά τόνο κριθής, σίτου ή αραβοσίτου κατά την περίοδο των υπό κρίση περιστατικών που οδήγησαν στη διαφορά της κύριας δίκης.

5 Η Morvan παρασκευάζει ζωοτροφές και χρησιμοποιεί προς τούτο σιτηρά. Δεδομένου ότι επιβαρύνθηκε, κατά την αγορά των σιτηρών αυτών, με τον φόρο, τον οποίο θεωρεί αντίθετο προς το κοινοτικό δίκαιο, ζήτησε την επιστροφή του για την περίοδο από 1 Ιουλίου 1986 μέχρι 31 Μαΐου 1988. Μετά την απόρριψη του αιτήματός της με απόφαση του Directeur des services fiscaux du Finistère, προσέβαλε την απόφαση αυτή ενώπιον του tribunal de grande instance de Morlaix.

6 Υπ' αυτές ακριβώς τις περιστάσεις, το εθνικό δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο να εκδώσει προδικαστική απόφαση, παρέχοντάς του

« τα απαραίτητα ερμηνευτικά στοιχεία του κοινοτικού δικαίου τα οποία θα του δώσουν τη δυνατότητα να κρίνει αν συμβιβάζεται προς το κοινοτικό δίκαιο, όπως αυτό ερμηνεύεται από το Δικαστήριο, ο φόρος αποθεματοποιήσεως ο οποίος θεσπίστηκε με το διάταγμα 53-975 της 30ής Σεπτεμβρίου 1953 και παρατάθηκε με τα διατάγματα 82-732 και 82-733 της 23ης Αυγούστου 1982 και της 17ης Αυγούστου 1987, καθώς και η απόφαση της 14ης Μαρτίου 1988 που ελήφθη για την εφαρμογή του διατάγματος 87-676 ».

7 Στην έκθεση ακροατηρίου αναπτύσσονται διεξοδικώς τα περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνον καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

8 Έστω και αν το υποβληθέν ερώτημα αναφέρεται στο κοινοτικό δίκαιο στο σύνολό του, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η εξέτασή του πρέπει να περιοριστεί στους μηχανισμούς της κοινής γεωργικής πολιτικής, όπως προκύπτουν, στον τομέα ιδίως της αγοράς σιτηρών, από τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) 2727/75 του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975, περί κοινής οργανώσεως αγορών στον τομέα των σιτηρών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/013, σ. 158).

9 Πρέπει, συναφώς, να υπενθυμιστεί ότι, όπως έχει δεχθεί το Δικαστήριο, ιδίως με την απόφαση της 10ης Μαρτίου 1981, 36/80 και 71/80, Irish Creamery (Συλλογή 1981, σ. 735, σκέψη 20), οι μηχανισμοί των κοινών οργανώσεων αγοράς, όπως αυτής που αφορά τα σιτηρά, έχουν ουσιαστικά ως σκοπό την επίτευξη ενός επιπέδου τιμών στα στάδια της παραγωγής και του χονδρικού εμπορίου, για τον σχηματισμό του οποίου λαμβάνονται ταυτοχρόνως υπόψη τα συμφέροντα του συνόλου της κοινοτικής παραγωγής στον οικείο τομέα και τα συμφέροντα των καταναλωτών και το οποίο εξασφαλίζει τον εφοδιασμό της αγοράς, χωρίς να προκαλείται υπερπαραγωγή.

10 Το Δικαστήριο έκρινε ακόμη, με την προαναφερθείσα απόφαση, ότι οι σκοποί αυτοί θα μπορούσαν να διακυβευθούν από εθνικά μέτρα που ασκούν αισθητή επίδραση στο επίπεδο των τιμών της αγοράς. Στην περίπτωση φόρου πλήττοντος ορισμένα γεωργικά προϊόντα, ο κίνδυνος μιας τέτοιας επιδράσεως εξαρτάται όχι μόνον από τον συντελεστή και τη διάρκειά του, αλλά και από την κατάσταση της οικείας αγοράς και, ως προς τον εφοδιασμό, κυρίως από τον βαθμό της γενικότητάς του, δηλαδή από τον αριθμό των γεωργικών προϊόντων που πλήττει. Φόρος μικρής διάρκειας, που πλήττει μεγάλο αριθμό προϊόντων, μπορεί να είναι ουδέτερος υπό την έννοια ότι δεν επιφέρει μεταβολή της δομής της γεωργικής παραγωγής. Αντίθετα, αν ο φόρος ωθεί τους παραγωγούς να αντικαταστήσουν εν μέρει τα προϊόντα, στα οποία επιβάλλεται, με άλλα προϊόντα, στα οποία δεν επιβάλλεται, τότε υπάρχει κίνδυνος ο φόρος αυτός να προκαλέσει στρεβλώσεις σε διάφορες αγορές.

11 Όσον αφορά τον φόρο που αποτελεί το αντικείμενο της υποθέσεως της κύριας δίκης, από τη δικογραφία προκύπτει ότι θεσπίστηκε το 1953 και ότι πλήττει τρία μόνο είδη σιτηρών, ήτοι τον σίτο, την κριθή και τον αραβόσιτο, επομένως πολύ μικρό αριθμό γεωργικών προϊόντων.

12 Κατόπιν των σκέψεων αυτών, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το κοινοτικό δίκαιο και, ειδικότερα, οι μηχανισμοί της κοινής γεωργικής πολιτικής, όπως προκύπτουν ιδίως, στον τομέα των σιτηρών, από τις διατάξεις του κανονισμού 2727/75 του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975, περί κοινής οργανώσεως αγορών στον τομέα των σιτηρών, εμποδίζουν την εκ μέρους των κρατών μελών επιβολή φόρου πλήττοντος περιορισμένο αριθμό γεωργικών προϊόντων για μακρά χρονική περίοδο, εφόσον ο εν λόγω φόρος μπορεί να παρακινήσει τους επιχειρηματίες να μεταβάλουν τη δομή της παραγωγής ή της καταναλώσεώς τους. Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εκτιμήσει αν ένας φόρος τον οποίο αφορά διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί είχε τέτοια αποτελέσματα.

Επί των δικαστικών εξόδων

13 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία κατέθεσε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε το tribunal de grande instance de Morlaix, με απόφαση της 27ης Ιουνίου 1990, αποφαίνεται:

Το κοινοτικό δίκαιο και, ειδικότερα, οι μηχανισμοί της κοινής γεωργικής πολιτικής, όπως προκύπτουν ιδίως, στον τομέα των σιτηρών, από τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) 2727/75 του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975, περί κοινής οργανώσεως

αγορών στον τομέα των σιτηρών, εμποδίζουν την εκ μέρους των κρατών μελών επιβολή φόρου πλήττοντος περιορισμένο αριθμό γεωργικών προϊόντων για μακρά χρονική περίοδο, εφόσον ο εν λόγω φόρος μπορεί να παρακινήσει τους επιχειρηματίες να μεταβάλουν τη δομή της παραγωγής ή της καταναλώσεώς τους. Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εκτιμήσει αν ένας φόρος τον οποίο αφορά διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί είχε τέτοια αποτελέσματα.

Kapteyn Mancini Κακούρης

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 19 Νοεμβρίου 1991.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος τμήματος,
προεδρεύων του έκτου τμήματος

P. J. G. Kapteyn